

Looginen ajattelu ja argumentaatioanalyysi

Suomen teologinen instituutti

22.6.2006

Vesa Ollilainen

Törmätessäsi kristinuskon vastaisiin väitteisiin...

- Pakenen?
- Taistelen?
- Keskustelen?
- Kyselen?

Miksi keskittyä kysymiseen?

- Myönteinen lähestymistapa
- Pakotat itsesi kuuntelemaan ja ajattelemaan.
- Pakotat toisen ajattelemaan.
- Ohjaat keskustelua.
- Vältät leimautumista.

Askel 1: Selvennys

- Törmätessäsi esteeseen – kysy!
- ”Mitä sinä tuolla tarkoitat”? (tms.)
 - Mistä on oikeastaan kyse?
 - *Mitä* hän ajattelee?
 - Ymmärtääkö hän, mitä itse sanoi?
 - Ymmärrätkö sinä, mitä hän sanoi?
- Hyötyjä:
 - Vältät väärinymmärtämisen
 - Voitat aikaa
 - Voit keskittyä yhteen asiaan
 - Saat lisätietoa seuraavaa kysymystä varten

”Jumala ei ole olemassa.”

- Mitä tarkoitat jumalalla?

”Uskonnot ovat loppujen lopuksi samanlaisia.”

- Millä tavalla tarkoitat niiden olevan samanlaisia?

- Kyse ei ole sen ainoan oikean kysymyksen löytämisestä.
- Erilaiset selvennystä pyytävät kysymykset voivat olla aivan yhtä hyviä.

- Mikä olisi hyvä kysymys?
 - ”Älä tuomitse.”
 - Mitä tarkoitat tuomitsemisella?
 - ”Se on vain sinun mielipiteesi?”
 - Mitä tarkoitat sanalla 'vain'?

Askel 2: Perustelu

- Avainsana: Todistustaakka
- ”Miten teit tuon johtopäätöksen?”
 - *Miksi* hän ajattelee noin?
 - Mitkä ovat perusteet?
 - Reilu tarjous: sinulla on syitä.
 - Harkittu väite?
- Hyötyjä:
 - Väitteiden esittäjällä on todistustaakka.
 - Vältät joutumasta syytetyn paikalle.
 - Lisätietoa seuraavaa kysymystä varten.

”Usko ei tarvitse järkisyytä. Riittää, kun uskoo.”

- Miten perustelet näkemyksesi?

”En usko mihinkään, mitä tiede ei pysty todistamaan.”

- Kuinka teit tuon johtopäätöksen?

”Jeesus ei noussut kuolleista, vaan hänet haudattiin joukkohautaan.”

- Todisteet?

Askel 3: Sovellus

- Nyt tiedät kaksi asiaa:
 - Mitä?
 - Miksi?
- Kaksi tärkeintä kysymystä!
- Mahdollisuus peräännyä
- Kahden edellisen kysymyksen avulla saadun tiedon soveltamista.
- Selkeä kaava puuttuu.
- Vaikein askel
- Tarkastele saamiasi vastauksia.
 - Löytyykö ilmeisiä heikkouksia?
 - Seuraako todisteista niistä vedetty johtopäätös?

- Mainitsematta jääneitä ennakko-olettamuksia?
- Perustuuko argumentti virheelliseen olettamukseen?
- Tuo havaintosi esille kysymyksen muodossa.

”Olet suvaitsematon.”

”Mitä sinä sillä tarkoitat?”

”Ajattelet olevasi oikeassa ja että jokainen, joka on eri mieltä kanssasi, on väärässä.”

”Ymmärrän. Siksi haluaisin tietää, ajatteletko sinä olevasi oikeassa?”

- Hiukan apua on tarjolla
- Väitteet rakentuvat samanlaisten mekanismien varaan.
- Mekanismien tunteminen auttaa tunnistamaan heikon kohdan.
- Neljä taipumusta:
 - Kumoavat itse itsensä
 - Kaksi näkemystä ristiriidassa
 - Johdonmukainen noudattaminen mahdotonta
 - Asia ja henkilö menevät sekaisin

Itsensä kumoavat väitteet

- Esitetty väite ei kykene täyttämään itse asettamaansa kriteeriä.
- Itse asiassa kaksi vastakkaista väitettä
- ”En osaa kirjoittaa sanaakaan suomen kielellä.”
- ”En koskaan sano ’en koskaan’.”
- ”Ei ole olemassa absoluuttista totuutta.”
- ”Jokainen uskonto on yhtä tosi.”
- ”Kukaan ei voi lopulta tietää, millainen Jumala on.”
- ”Kristityt eivät saisi kiistellä uskonasioista lehtien palstoilla.”

Kaksi keskenään ristiriitaista väitettä

- Kaksi väitettä, joista ei voi yhtä aikaa pitää kiinni.
- ”Buffalo Billin valkoinen hevonen on musta.”
- Laita valitsemaan.
- ”Kenelläkään ei ole totuutta. Siksi tulee suvaita toisten näkemyksiä.”
- ”Kristinuskon sanoma on rakkaus. Siksi sen tulisi julkisesti hyväksyä homoseksuaalit yhteyteensä. Tällaista vastustavat tiukkapiipot tulisi sen sijaan erottaa kirkosta.”

Loppuun asti mahdottomat väitteet

- Tausta: Jumalan luoma todellisuus ja ihmisen luoma ajattelu ristiriidassa keskenään.
- Todellisuuden huomioiminen kumoaa väitteen.
- Väitteen johdonmukainen noudattaminen kumoaa todellisuuden.
- ”Reductio ad absurdum”
- ”Homoseksuaalisuus on luonnollinen taipumus ja siksi hyväksyttävä.”
- ”Moraali on suhteellista ja nousee henkilökohtaisista preferensseistä.”
- ”Meidän ei tulisi opettaa ihmisille, että usko on Jumalan lahja. Siitä he voivat tehdä väärän johtopäätöksen ja jäädä passiivisina odottamaan.”

Asian ja henkilön sekoittavat väitteet

- Huomio ihmisestä muotoillaan kristinuskon kumoavaksi argumentiksi.
 - Kyseenalainen motiivi
 - Henkilökohtainen tarve (psykologisointi)
 - Teot
- Itse asia jää käsittelemättä.
- On ensin tiedettävä, että toinen on väärässä, ennen kuin voi selittää, miksi hän on väärässä.
- Älä keskity selittävien tekijöiden kumoamiseen.
- Johdonmukaisuus –periaate toimii mainiosti.
- Psykologisointi
 - ”Kristinuskko on kynnärsauva pehmoille.”
 - ”Uskonto on oopiumia kansalle.”
- Hämärät motiivit?
 - ”ID:tä ajavat kristityt. Siksi se ei ole tiedettä.”
 - ”Jos olisit syntynyt muslimi-yhteiskunnassa, olisit muslimi etkä kristitty.”
- Vika henkilössä?
 - ”Uusi testamentti on puolueellisten kristittyjen kirjoittama.”
 - ”Vastustat aborttia vain koska olet mies.”

Päätös: Ajo-ohjeita matkalle

- Kysymykset toimivat myös kristittyjen välisissä kiistoissa.
- Vältä manipulointia tai leikkimistä.
- Erottele asia ja henkilö.
- Kertaa, käytä ja korjaa.
- Yksinkertainen tavoite: kivi kenkään.